

Bijlage bij Informatienota over Startdocument Varik-Heesselt

Versie 17 maart 2016

Op 16 februari heeft B&W Neerijnen het concept Startdocument MIRT-verkenning Varik-Heesselt via een informatienota aangeboden aan de raad en de mogelijkheid geboden per fractie een reactie op het document aan te leveren. Vier raadsfracties hebben een schriftelijke reactie ingediend: Voor Neerijnen, PvdA, VVD en Gemeentebelangen Neerijnen. Door SGP is aan het griffie een aantal aandachtspunten voor de MIRT-verkenning meegegeven.

Daarnaast zijn in het kader van de consultatie op het concept Startdocument schriftelijke reacties binnengekomen van de klankbordgroep Varik-Heesselt en de Vereniging Waalzinning.

In deze bijlage zijn de ingekomen reacties per indiener kort samengevat, en wordt vervolgens toegelicht op welke wijze hier bij de vaststelling van het Startdocument mee om is gegaan. De reacties hebben geleid tot aanpassingen. Daarnaast worden geformuleerde aandachtspunten ter harte genomen in het verdere traject.

Raadsfracties

Bij Voor Neerijnen leven nog veel vragen: over de rol en het overleg met de gemeente; de alternatieven; het onderwerp leefbaarheid en nut & noodzaak. Zij geven aan dat er meer tijd beschikbaar had moeten en kunnen zijn om met de raad als geheel en met betrokkenen hierover te praten. Dan was een gefundeerde reactie mogelijk geweest.

Reactie B&W

M.b.t. de procedure:

Het Startdocument geeft invulling aan de motie Smaling en uw amendement, en richt zich op de vormgeving van het proces. Er is niet gekozen voor een beeldvormende raad, omdat geen besluitvorming aan u wordt voorgelegd. Om toch een raadsconsultatie mogelijk te maken, is mede gezien de beschikbare tijdspanne in overleg met het griffie gekomen tot een schriftelijke consultatie. De reacties hebben geleid tot wijzigingen en aanvullingen in het Startdocument en zijn meegewogen bij het besluit van B&W om in te stemmen met het Startdocument.

M.b.t. de vragen:

- De gemeente participeert in het project en voert op verschillende niveaus overleg met de andere betrokken overheden (in projectteam, opdrachtgeversoverleg en stuurgroep). B&W is verantwoordelijk voor de gemeentelijke inbreng en besluitvorming. De genomen besluiten worden vervolgens ter kennisname voorgelegd aan de raad.
- In het Startdocument is aangegeven dat breed oplossingsrichtingen worden geïnventariseerd en beoordeeld. Uiteindelijk worden minimaal twee alternatieven meegenomen in het MER (in ieder geval ook een alternatief met alleen dijkversterking). Tijdens het proces moet blijken of en welke alternatieven aanvullend worden geselecteerd om nader te worden onderzocht in het MER.
- Leefbaarheid is inderdaad primair een taak/verantwoordelijkheid van inwoners/bedrijven en gemeente. Om die reden behoort de bevoegdheid tot vaststelling van een gebiedsvisie bij de gemeenteraad te liggen. Of de geul en/of de dijkversterking mogelijkheden bieden voor de leefbaarheid zal moeten blijken uit het gebiedsproces.
- De noodzaak om de waterveiligheidsopgave aan te pakken is onderbouwd in het Deltaprogramma. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft 25 november 2015 nadere

onderbouwing geleverd van de verwachte piekafvoer bij Lobith. Ook B&W vindt het jammer dat het aangekondigde onderzoek van de WUR niet beschikbaar is.

De PvdA fractie geeft aan het verstandig te vinden dijkversterking en een mogelijke geul op elkaar af te stemmen. Voor het goed bekijken van de mogelijke oplossing moet wel zorgvuldig de tijd worden genomen. Het vooraf stellen dat iedere maatregel een waterstandsverlaging van tenminste 45 cm moet opleveren doet geen recht aan de situatie. De belangrijkste opdracht moet zijn het vinden van de optimale mix van waterstandsverlagende en dijkversterkende maatregelen, waarbij alle reeds bedacht en nog te bedenken opties bekeken worden.

Daarnaast geeft de PvdA aan dat op een aantal belangrijke punten nog verduidelijking is vereist: inhoud, doelstelling en verantwoordelijke van de gebiedsvisie en de werkwijze van het atelier Varik-Heesselt in de praktijk.

Reactie B&W

- In de MIRT-verkenning zal worden gezocht naar een optimale mix van maatregelen op het gebied van dijkversterking en (aanvullend) waterstandsverlaging. De doelstellingen zijn aangepast. Onderscheid is gemaakt in een hoofddoelstelling (voldoen aan de (nieuwe) normering) en overige doelstellingen. Bij de overige doelstellingen is opgenomen dat wordt gestreefd naar minimaal 40 cm waterstandsval. Dit doet recht aan de forse opgave en het eerder uitgevoerde onderzoek, geeft richting aan het selecteren van kansrijke alternatieven, zonder dat op voorhand alternatieven worden uitgesloten (ook combi van andere rivierverruimende maatregelen of iets minder centimeters is mogelijk).
- Het definitieve Startdocument is 5 april door B&W Neerijnen vastgesteld en bijgevoegd.
- In het Startdocument is meer inzicht gegeven in de rol en inhoud van de gebiedsvisie (zie paragraaf 3.2). Er is sprake van één gebiedsvisie. Het eigenaarschap van de gebiedsvisie ligt bij de bewoners en ondernemers in het gebied. De gemeente Neerijnen is dan ook primair verantwoordelijk voor de gebiedsvisie. De gebiedsvisie wordt vastgesteld door de gemeenteraad van Neerijnen. Of het atelier Varik-Heesselt gaat werken zoals beoogd zal de praktijk moeten uitwijzen. B&W vindt het van belang om de omgeving veel ruimte te geven om in het proces te kunnen participeren.
- De term “oplossingsrichtingen” wordt gebruikt in de eerste fasen van de MIRT-verkenning (tot zeef 1), waarbij geduid wordt op het breed inventariseren van oplossingen. De term “alternatieven” wordt gebruikt in de laatste fasen van de MIRT-verkenning (na zeef 1), waarbij bedoeld wordt het nader onderzoeken (o.a. MER) en uitwerken van een beperkt aantal oplossingen.

De VVD-fractie is van mening dat de leefbaarheid, bedrijvigheid en veiligheid in de regio gevaar lopen en is voorstander van verbetering van de bereikbaarheid. De VVD pleit er voor om in de gebiedsvisie ook de mogelijkheden voor bebouwing op de dijk mee te nemen en ruimte te bieden voor de recreatieve sector en woonwensen. Gevraagd wordt ondernemers en organisaties op het gebied van welzijn een leefbaarheid te betrekken bij het Atelier Varik-Heesselt en de gebiedsvisie. Daarnaast pleit de VVD voor betere informatievoorziening en snellere besluitvorming om snel helderheid te bieden aan ondernemingen.

Reactie B&W

- B&W neemt kennis van de mening van de VVD over de leefbaarheid, bedrijvigheid en veiligheid in de regio.
- De gebiedsvisie is breed van opzet. Ook de wensen en mogelijkheden voor bebouwing op de dijk worden hierin meegenomen.
- Ondernemers en relevante (maatschappelijke) organisaties worden betrokken bij het atelier en de gebiedsvisie.

- B&W vindt goede informatievoorziening van groot belang en deelt de wens snel helderheid te creëren voor bewoners en ondernemers in het gebied. Een zorgvuldig proces met ruimte voor participatie en alternatieven vergt echter ook tijd. Een doorlooptijd van 2 jaar voor dit proces is niet ruim. Een gedetailleerde planning wordt nog nader uitgewerkt.

De fractie Gemeentebelangen Neerijnen geeft een vijftal algemene opmerkingen en een groot aantal detailopmerkingen. De algemene opmerkingen zijn:

- Vraag naar de status van het document. Voor onderbouwing van het startbesluit is het verre van compleet. De financiële paragraaf ontbreekt.
- Vraag of voldoende invulling wordt gegeven aan de motie Smaling. Volgens Gemeentebelangen lijkt het hier niet op en worden onvoldoende alternatieven onderzocht.
- Gemeentebelangen stelt dat de dijkversterking en de hoogwatergeul onafhankelijk van elkaar worden behandeld.
- 'Krachtig samenspel' in de titel van het document wordt tendentiekus gevonden en schept hoge verwachtingen. De geul is niet kosteneffectief ten opzichte van dijkversterking en het lijkt er op dat argumenten gezocht worden om vooral meekoppelkansen te gaan benutten. Dat is het omdraaien van argumentatie.
- Nut en noodzaak: Gemeentebelangen zet vraagtekens bij de hoogwaterafvoeren.

Reactie B&W

- Het Startdocument markeert de start van de MIRT-verkenning. Nu het Startdocument door de vier betrokken overheden (provincie Gelderland, gemeente Neerijnen, Waterschap Rivierenland en het ministerie van Infrastructuur en Milieu) is vastgesteld, gaat de MIRT-verkenning daadwerkelijk van start. De onderbouwing is niet alleen te vinden in het Startdocument zelf, maar ook in de eerder verschenen publicaties, zoals de MIRT1-onderzoeksrapportage hoogwatergeul Varik-Heesselt. Over de financiering zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en regio tijdens het BO MIRT d.d. 5 november 2015 (zie brief aan Tweede Kamer met Afsprakenlijst BO's MIRT d.d. 13-11-2015).
- B&W is van mening dat het voorgestelde proces in het Startdocument voldoende invulling geeft aan de motie Smaling, met ruimte voor alternatieven voor de hoogwatergeul.
- In de MIRT-verkenning wordt toegewerkt naar één voorkeursalternatief, waarbij dijkversterking en de hoogwatergeul wel degelijk in afhankelijkheid van elkaar worden behandeld.
- De titel verwijst naar het zoeken naar het optimale samenspel van dijkversterking en rivierverruiming, waar een keuze voor alleen dijkversterking een van de opties is. Het in beeld brengen van de kosten en baten is onderdeel van de MIRT-verkenning. Wij herkennen niet het beeld dat argumenten voor de geul worden gezocht of omgedraaid.
- De noodzaak om de waterveiligheidsopgave aan te pakken is onderbouwd in het Deltaprogramma. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft 25 november 2015 nadere onderbouwing geleverd van de verwachte piekafvoer bij Lobith.

Inzoomend op de overige opmerkingen:

Inleiding:

- Antea heeft geadviseerd over de te volgen procedure, nu dijkversterking en rivierverruiming samen opgaan. De vier overheden hebben gezamenlijk gekozen voor het doorlopen van één m.e.r.-procedure (zie paragraaf 3.5 voor meer info).
- De centrale vraag is opgenomen in de Inleiding: "De dijk moet sowieso worden versterkt. In de MIRT-verkenning staat de vraag centraal of en hoe rivierverruiming aanvullend een bijdrage kan leveren: wat is de optimale mix van maatregelen?"

Hoofdstuk 1

- In het Startdocument is nu opgenomen dat de waterveiligheidsopgave aanleiding is voor de verkenning, waaraan opgaven op het gebied van leefbaarheid worden gekoppeld (zie par. 1.1).
- De tekst over de geul in par. 1.1 onder het kopje Waterveiligheid is aangepast.
- De beschrijving van de lokale situatie in par. 1.1 onder het kopje Leefbaarheid is aangepast.
- De doelstellingen in par. 1.2 zijn aangepast. Onderscheid is gemaakt in een hoofddoelstelling (voldoen aan de (nieuwe) normering) en overige doelstellingen. Bij de overige doelstellingen is opgenomen dat wordt gestreefd naar minimaal 40 cm waterstandsdeling. Dit doet recht aan de forse opgave en het eerder uitgevoerde onderzoek, geeft richting aan het selecteren van kansrijke alternatieven, zonder dat op voorhand alternatieven worden uitgesloten (ook combi van andere rivierverruimende maatregelen of iets minder centimeters is mogelijk).
- N.a.v. de opmerkingen over de meekoppelkansen: B&W vindt het van belang dat actief naar meekoppelkansen wordt gezocht.

Hoofdstuk 2

- Het aantal inwoners is opgenomen in de tekstbox.
- Inwoners kunnen gebruik maken van het atelier Varik-Heesselt om hun ideeën voor alternatieven aan te dragen. Onderzoeken wordt uitgevoerd door deskundige bureaus in opdracht van de provincie.
- De tekstbox over alternatieven voor de hoogwatergeul is geschrapt. In het Intermezzo wordt verwezen naar de eerdere onderzoeken naar alternatieven voor de geul.

Intermezzo

- De eerste alinea is naar aanleiding van de opmerkingen gewijzigd.
- De inrichting van de geul en de hoogte en breedte van de inlaat zijn onderdeel van de studie.
- De laatste alinea is naar aanleiding van de opmerkingen gewijzigd.

Hoofdstuk 3

- Atelier Varik-Heesselt wordt gebruikt voor zowel het ontwerpproces van de waterveiligheidsmaatregelen als het komen tot een gebiedsvisie (zie par. 3.2). B&W is het niet eens met Gemeentebelangen om pas na het voorkeursalternatief na te gaan denken over de inrichting van de polder Varik-Heesselt. Wij vinden het van belang dat de waterveiligheidsopgave en de ontwikkeling van het gebied in samenhang en gelijktijdig worden opgepakt.
- In paragraaf 3.5 is het MIRT-procedure schema opgenomen. De tijdslijn met de op te leveren documenten en besluitmomenten wordt nader uitgewerkt in een plan van aanpak.

Klankbordgroep Varik-Heesselt

In de klankbordgroep is het Startdocument besproken, evenals de mogelijke activiteiten in het kader van participatie en communicatie. De klankbordgroep heeft op basis van de opmerkingen een reactiebrief opgesteld voor de Stuurgroep.

In de klankbordgroep is aandacht gevraagd voor een ruime scope om voldoende ruimte te laten voor alternatieven voor de hoogwatergeul. De klankbordgroep vindt het goed dat de leefbaarheidsproblematiek aandacht krijgt en een gebiedsvisie wordt opgesteld, maar wijst er op dat de aanleiding voor de geul vooral zit in de waterveiligheidsopgave. Zij zijn van mening dat het een goede ontwikkeling is dat de dijkverbetering en de MIRT-verkenning Varik-Heesselt gezamenlijk wordt aangepakt en vinden het van belang dat ook met het project Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden afstemming wordt gezocht. Daarnaast zijn aandachtspunten voor het vervolg meegegeven. Het goed informeren en betrekken van alle bewoners in het gebied wordt belangrijk gevonden (zonder valse verwachtingen te wekken), evenals het bieden van een oplossing voor de zgn. schrijnende gevallen als gevolg van de ontstane onzekerheid.

Reactie B&W

- De geformuleerde scope in het Startdocument biedt ruimte voor alternatieven. De doelstellingen in par. 1.2 zijn aangepast en in par. 2.2 is opgenomen dat ook alternatieve oplossingen voor de geul kunnen worden aangedragen buiten het plangebied.
- In het Startdocument is opgenomen dat de waterveiligheidsopgave aanleiding is voor de verkenning, waaraan opgaven op het gebied van leefbaarheid worden gekoppeld (zie par. 1.1).
- Het project Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden van RWS is in de uitvoeringsfase. Afstemming tussen dijkverbetering, verkenning Varik-Heesselt en herinrichting is geregeld via overleg tussen de omgevingsmanagers van deze projecten.
- B&W vindt het van belang de onzekerheid in het gebied zo kort mogelijk te laten duren en wil daarom ook snel met de MIRT-verkenning starten. Een besluit over het voorkeursalternatief, wanneer duidelijk wordt of en waar de geul komt, maakt het mogelijk maatwerkoplossingen te zoeken voor zgn. schrijnende gevallen.
- Goede informatievoorziening vinden we van groot belang. De inwoners van Varik, Heesselt en gedeelten van Opijnen en Ophemert worden per brief geïnformeerd over de start van de MIRT-verkenning en het Startdocument. Begin mei verschijnt de eerder aangekondigde brochure.
- B&W vindt het van belang om de omgeving veel ruimte te geven om in het proces te kunnen participeren en deelt de opvatting van de klankbordgroep dat het daarbij van belang is duidelijk te zijn over de mate van participatie en geen valse verwachtingen te wekken.

Vereniging Waalzinnig

Op 3 maart hebben projectteamleden gesproken met vier leden van de Vereniging Waalzinnig. Zij hebben hun reactie op het Startdocument eveneens op papier gezet, op hoofdlijnen en meer in detail.

De hoofdopmerkingen zijn:

- Vraag naar de status van het document. Voor onderbouwing van het startbesluit is het verre van compleet. De financiële paragraaf ontbreekt.
- Vraag of voldoende invulling wordt gegeven aan de motie Smaling. Volgens Waalzinnig lijkt het hier niet op en worden onvoldoende alternatieven onderzocht.
- Waalzinnig vindt het mooi dat de dijkversterking en de hoogwatergeul afhankelijk van elkaar worden behandeld.
- 'Krachtig samenspel' in de titel van het document wordt tendentiekus gevonden en schept hoge verwachtingen. Het effect van de geul is niet substantieel gelet op de inspanningen om aan de nieuwe normen te voldoen en de geul is niet kosteneffectief.
- Het lijkt er op dat in de slechte leefbaarheid argumenten gezocht worden om vooral meekoppelkansen te gaan benutten. Dat is het omdraaien van argumentatie.
- De nieuwe veiligheidseisen aan de dijken hebben een enorme impact en komen niet tot uiting in het document.
- Nut en noodzaak: Waalzinnig zet vraagtekens bij de hoogwaterafvoeren.

Reactie B&W

- Het Startdocument markeert de start van de MIRT-verkenning. Nu het Startdocument door de vier betrokken overheden (provincie Gelderland, gemeente Neerijnen, Waterschap Rivierenland en het ministerie van Infrastructuur en Milieu) is vastgesteld, gaat de MIRT-verkenning daadwerkelijk van start. De onderbouwing is niet alleen te vinden in het Startdocument zelf, maar ook in de eerder verschenen publicaties, zoals de MIRT1-onderzoeksrapportage hoogwatergeul Varik-Heesselt. Over de financiering zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en regio tijdens het BO MIRT d.d. 5 november 2015 (zie brief aan Tweede Kamer met Afsprakenlijst BO's MIRT d.d. 13-11-2015).
- B&W is van mening dat het voorgestelde proces in het Startdocument voldoende invulling geeft aan de motie Smaling, met ruimte voor alternatieven voor de hoogwatergeul.

- Het is juist dat in de MIRT-verkenning wordt toegewerkt naar één voorkeursalternatief, daarbij worden de dijkversterking en de hoogwatergeul inderdaad in afhankelijkheid van elkaar behandeld.
- De titel verwijst naar het zoeken naar het optimale samenspel van dijkversterking en rivierverruiming, waar een keuze voor alleen dijkversterking een van de opties is. Het in beeld brengen van de kosten en baten is onderdeel van de MIRT-verkenning.
- Wij herkennen niet het beeld dat argumenten voor de geul worden gezocht of omgedraaid.
- De nieuwe waterveiligheidseisen vormen het kader en zijn opgenomen in par. 1.2 Doelstellingen. De impact krijgt aandacht in par. 1.1 Opgave, waterveiligheid.
- De noodzaak om de waterveiligheidsopgave aan te pakken is onderbouwd in het Deltaprogramma. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft 25 november 2015 nadere onderbouwing geleverd van de verwachte piekafvoer bij Lobith.